

Smøla kommune

KOMMUNEPLAN Samfunnsdel 2024-2036

Smøla kommune

Vedtatt av kommunestyret 18. september 2024, sak 51/24

Innhold

Innledning.....	4
1. Utvikling og utfordringer	4
1.1. Globale megatrender	4
1.2. Utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre	5
1.2.1 Bærekraft.....	5
1.2.2 Demografi	5
1.2.3 Næringsgrunnlag og arbeidsmarked	6
1.2.4 Bostedssituasjonen, nabolag og sentrumsutvikling	7
1.2.5 Klimagassutslipp og naturmangfold	7
1.2.6 Energi og krafttilgang.....	8
1.2.7 Folkehelse, inkludering og integrering	9
1.2.8 Arealbruk	10
1.3. Utviklingstrekk og utfordringer for Smøla	11
1.3.1 Befolkningsutvikling.....	11
Demografi.....	11
Utdanningsnivå.....	11
Bruttoinntekt.....	11
Sysselsetting	12
1.3.2 Næringsutvikling.....	13
Havbruk og fiskeri.....	13
Landbruk.....	13
Sekundærnæring, tjenesteyting, reiseliv.....	14
Vindkraft og Energi.....	14
1.3.3 Infrastruktur og kommunikasjon	14
Krafttilførsel.....	14
Veinett.....	15
Ferge og hurtigbåt	15
Buss	15
Telefon og datatrafikk	16
Vannforsyning	16
1.3.4 Kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting:.....	16
1.3.5 Kommunesamarbeid	17
1.3.6 Folkehelse	17

Sammensetningen av Smølas innbyggere endrer seg	17
De sosiale ulikhetene øker på Smøla.....	18
Helseadferden skapes av våre hverdagslige vaner og handlinger.....	18
Tidlig innsats for å bedre psykisk helse og livskvalitet	18
1.3.7 Samfunnssikkerhet og beredskap.....	18
Nødnett	19
1.3.8 Omdømmebygging	19
1.3.9 Naturmangfold og kulturlandskap.....	20
2. Nordmørsstrategien 2030 – vi løfter Nordmøre sammen.....	21
2.1 Nordmørsløftet for bolyst og bostedsattraktivitet.....	21
2.2 Nordmørsløftet for næringsattraktivitet	21
3. Mål og strategier	21
3.1. Ta vare på Smøla - Miljømessig bærekraft	21
3.2. Gode hverdagsliv - Sosial bærekraft.....	23
3.3. Blå og grønn vekst - Økonomisk bærekraft	25
4. Samarbeid for å nå målene	27
4.1 Samarbeid internt i kommuneorganisasjonen	27
4.2 Samarbeid med andre kommuner, regionale og statlige organ.....	27
4.3 Samarbeid med sivilsamfunnet	28
5. Arealstrategi	28
5.1 Arealstrategisk kart	30

Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel er det øverste styringsdokumentet i kommunen og skal gi retning for utviklingen av Smølasamfunnet. Den definerer hvilke satsningsområder kommunestyret har valgt å prioritere i valgperioden og gir langsiktig retning på utviklingsarbeidet. Kommuneplanens samfunnsdel må sees i sammenheng med kommuneplanenes arealdel.

Gjeldende kommuneplan samfunnsdelen ble vedtatt i 2020.

Proessen i arbeidet med revidering av samfunnsdelen har vært i hht beskrivelse av planprosessen i vedtatt planprogram. Det er lagt vekt på medvirkning i prosessen med innspillmøter i politiske råd og utvalg, styret i SNK KF, enhetsledermøte, møte med tillitsvalgte. Barn og unges medvirkning er ivarettatt via ungdomsråd og barnerepresentant.

Smøla – øy i et hav av muligheter skal fortsatt være Smøla kommune sin visjon. Vi skal ha et positivt fremtidsbilde tross utfordringer, se mulighetene heller enn begrensningene, ha tro på egne evner og hardt arbeid, framsnakke de som lykkes, søke løsninger der de finnes, og samarbeide godt både internt og eksternt.

Satsningsområdene i kommuneplanens samfunnsdel skal ikke vise alle ansvarsområder kommunen til enhver tid skal ivareta, men hva som skal ha særlig prioritet i årene fremover.

Mål og strategier i samfunnsdelen skal utdypes i andre kommunale planer og konkretiseres gjennom arbeidet med årlig økonomi- og handlingsplan. Kommunens plansystem er nærmere beskrevet i vedtatt planstrategi 2024 - 2027.

Kommuneplanen bygger på FNs 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner. Gjennom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027» forventer Regjeringen *at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftsmålene, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.*

For å prioritere hvilke satsningsområder kommunen skal vektlegge fremover er det viktig å ha et bilde av de utviklingstrekk, muligheter og utfordringer kommunen preges av i dag og årene fremover. Dette er beskrevet mer omfattende i kommunens planstrategi, men hovedtrekk er gjengitt i denne planen.

1. Utvikling og utfordringer

Dette kapitlet er utvikling og utfordringer beskrevet som i vedtatt i vedtatt Planstrategi 2024-2027. For mer utdyping og kildehenvisninger vises derfor til planstrategien.

1.1. Globale megatrender

De globale megatrendene som påvirker oss mest nå er i hht vedtatt planstrategi:

- Digitalisering
- Globalisering
- Ukrainakrigen

- Pandemien
- Naturtap og klimaendringer
- Urbanisering

(kilde: høringsutkast Fylkesplan og Smøla kommunes planstrategi)

1.2. Utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre

Kunnskapsgrunnlaget til regional planstrategi og fylkesplan 2025 – 2028 Møre og Romsdal peker i sin beskrivelse av trender, overordna utviklingstrekk og planarbeid på at *verden er i en brytningstid og at hele den geopolitiske situasjonen er endret. Demokratiet er under press og den teknologiske utviklinga går i et ubegripelig høgt tempo. Det er ventet store endringer i befolknings sammensetningen og klima og miljøutfordringene blir stadig større. Økonomiske utsikter tilsier usikker, men strammere økonomi i tiåra framover.*

Nordmøre står ovenfor utfordringer som i stor grad må løse på tvers av kommunegrensene. Kommunen på Nordmøre har ulike fortrinn som gjør at de kan ha mye å lære fra hverandre. Det etablerte plansamarbeidet på Nordmøre er en styrke for kommunene.

Utviklingstrekene som blir beskrevet utfordrer Nordmøre til å tenke annerledes om vekst. Vedtatt Nordmørsstrategi skal bidra til å gjøre Nordmøre mer attraktiv hvor man sammen jobber mot bostedsattraktivitet og næringsattraktivitet.

Plansamarbeidet på Nordmøre har i fellesskap skissert sentrale utviklingstrekk og utfordringer for Nordmøre:

1.2.1 Bærekraft

I 2021 ble alle kommunene i Møre og Romsdal kartlagt etter den internasjonale standarden U4SSC. U4SSC er med på å kartlegge hvor godt kommunene innfrir bærekraftsmålene med å anvende måleindikatorer for bærekraft. Gjennom denne kartleggingen har det pekt seg ut 6 områder som kommunene bør jobbe med for å bli mer bærekraftige.

Disse 6 områdene er:

- Smart og bærekraftig vann- og avløpssektor
- Fattigdom og sosial inkludering
- Sirkulær økonomi
- Digitalisering i offentlig sektor
- Offentlige bygg bærekraftsertifisering
- Lokalmat og mattrygghet

Både planlegging og bærekraft handler om å se sammenhenger og veie interesser mot hverandre. Dette krever at de som tar avgjørelsene har kunnskaper om konsekvensene et tiltak har for ulike grupper, natur og økonomisk grunnlag. Synliggjøring av målkonflikter og sammenhenger blir derfor viktig i arbeidet med bærekraft framover. Utfordringer blir å løfte blikket opp fra egne hjertesaker, sektorer og geografiske område. Dette kan bare gjøres ved å legge til rette for samarbeid.

1.2.2 Demografi

Den demografiske utviklingen på Nordmøre er preget av nasjonale utviklingstrekk; Færre barn, flere eldre og færre i arbeidsdyktig alder. Det er også færre kvinner enn menn i alderen 20-40 år, og det er

lavere fødselstall per kvinne på Nordmøre enn landssnittet. Dette gjør at det blir færre barn i regionen. Dette vil i framtiden sette press på de offentlige tjenestene, samtidig som tilgangen til kompetanse og arbeidskraft blir færre.

Som region holder folketallet seg samlet sett stabilt, men aldersfordelingen i befolkningen representerer en utfordring. Det vil være flere som er over enn under 50 år på Nordmøre i 2040. Ifølge regional analyse så vil folketallet synke til 46 385 innbyggere i 2050.

1.2.3 Næringsgrunnlag og arbeidsmarked

Antall arbeidsplasser:

Antall arbeidsplasser i Nordmøre har sunket i den siste tiårsperioden. Det har vært vekst i antall arbeidsplasser i offentlig sektor, men veksten har vært mye lavere enn i resten av landet og for de andre fylkesregionene. Regionscenteret Kristiansund har 98% arbeidsplassdekning og få statlige kompetansesarbeidsplasser. Dette blir ekstra utfordrende Kristiansund akuttsykehus legges ned ved åpningen av Sykehuset Nordmøre og Romsdal på Hjelset i 2025.

I næringslivet har antall arbeidsplasser gått ned. Nordmøre har dermed ikke vært en attraktiv region for næringslivet. I 2021 var det en sterk nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet. Så dette er en trend som vil vedvare med mindre det skapes høy næringsattraktivitet på Nordmøre.

Bransjestruktur:

Nordmøre har hatt en lite gunstig bransjestruktur for å få vekst i den siste 10-års perioden. Nordmøre har en stor andel arbeidsplasser i bransjene fiske og havbruk og prosessindustri. Det er også en høyere andel av bransjene el-produksjon, øvrige verkstedindustri, næringsmiddelindustri og annen industri. Basisnæringene står sterkt i denne regionen.

Næringsfordelt er det offentlig administrasjon og jordbruk, skogbruk og fiske som har hatt størst nedgang i sysselsettingen. Personlig tjenesteyting har hatt sterkest relative vekst, men er fremdeles en liten næring. I de næringene som sysselsetter flest (industri, undervisning og helse- og sosialtjenester) har sysselsettingen vært stabil.

Sysselsetning:

Den demografiske utviklingen viser et økende behov for sysselsatte innen helse- og omsorgstjenestene, mens det blir færre barn og yngre. Tallet sysselsatte som er 55 år eller eldre blir ofte brukt som et tall på hvor mange som vil gå ut av arbeidslivet de neste ti åra. 20% av de som jobber innen helse- og omsorgstjenestene er over 55 år. De må erstattes, enten gjennom rekruttering eller gjennom endra bruk av teknologi og effektivisering, om verdiskaping og offentlige tjenester skal være av samme omfang i framtiden.

Kompetanse og utdanning:

Utdanningsnivået i Møre og Romsdal har økt de siste årene, men det er stor variasjon mellom kommunene. I Nordmøre er andelen av den sysselsatte befolkningen med minst tre års høyere utdanning 30,8%. Det er mye lavere enn andelen for Norge 41,1% og også lavere enn middels av regionen i fylket 32,2%. En stor utfordring framover blir å tiltrekke seg mennesker med kompetanse regionen har behov for. Satsningen på videreutvikling og styrking av utdanningstilbudet gjennom byggingen av Campus Kristiansund på Nordmøre er viktig i den sammenheng, slik at ungdommen i regionen kan ta utdanning lokalt. Campus Kristiansund og Normoria er to prosjekter som kan skape høyere attraktivitet og mulig vekst for både Kristiansund og resten av regionen Nordmøre framover.

Tilgjengelighet:

Nordmøre er en utfordrende region fra naturens side, noe som gir fragmentert og kostbar transport i form av reisetid, ferger og bompenger. Det er sterkt behov for bedre tilgjengelighet mellom regionsenteret og kommunene i regionen i forhold til bo- og arbeidsmarked. Bedre tilgjengelighet til Kristiansund lufthavn Kvernberget, nye Campus Kristiansund, nye Normoria kulturhus i Kristiansund, samt andre urbane tilbud i regionsenteret vil gjøre hele Nordmøre mer attraktiv. Arbeidsmarkedene vil bli større og mer mangfoldige og næringslivet i Nordmøre vil ha større utviklingsmuligheter ved en mer tilknyttet region. Det blir også viktig å få på plass den nye veien mellom Kristiansund og Hjelset, for å sikre pasienter i Nordmøre en effektiv og sikker tilgjengelighet

1.2.4 Bostedssituasjonen, nabolag og sentrumsutvikling

Eneboliger dominerer bostedstilbudet i distriktene, også på Nordmøre. Skal distriktskommunene være attraktive bo- og arbeidsmarkeder, må tilbudet bli mer variert. Etterspørselen etter andre boformer og gode nabolag har fått mer oppmerksomhet de senere årene.

Boligbygging:

Boligbyggingen på Nordmøre har vært lavere enn forventet de siste 10 årene. Det blir bygd færre nye boliger i Nordmøre, 3,1 per 1000 innbygger, enn det blir bygd i Norge og de andre regionene i fylket. Dette kan for det meste forklares med den lave befolkningsveksten på Nordmøre, men det bygges fortsatt mindre boliger enn det befolkningsveksten skulle tilsi. Dette vil etter hvert svekke bostedsattraktiviteten i Nordmøre ved at tilgangen på nye boliger blir vanskeligere.

Bostedstrategiske tiltak:

Et viktig kjennetegn ved kommuner som har lyktes med bostedstrategiske tiltak, er at tiltak og prosjekt er strategisk forankra i plan i kommunen. Her skildrer et mål og tiltak for utviklingsarbeidet, samt definerte innsatsområde for arbeidet. Kommunen har tatt ei strategisk rolle i arbeidet med bostedetablering og bostedutvikling, og har sett av ressurser til å jobbe med dette.

Gode sentrum og nabolag:

Stedsutvikling og næringsutvikling henger sammen: «Sentrum som inneholder et variert tilbud av møteplasser, handel, tjenester og kulturaktiviteter bidrar til småbyens attraktivitet og konkurransekraft» (KMD, 2019). Program for bærekraftig by- og tettstedutvikling har eller har hatt samarbeid med Kristiansund, Smøla, Aure, Tingvoll, Sunndal, Averøy om stedsutvikling. Programmet tilbyr kompetanseheving/rettledning/samarbeid og tilskudd til prosjekter som bidrar til økt attraktivitet. Per mars 2023 er det aktive sentrumsprosjekt i Smøla, Aure, Kristiansund og Averøy.

1.2.5 Klimagassutslipp og naturmangfold

Arealendringer er den viktigste årsaken til at arter blir utryddet. Arealendringer påvirker naturen og naturtypene. Arealendringer og nedbygging av natur fører også til store klimagassutslipp. Noen naturtyper, slik som myrer og våtmarker, lagrer store mengder karbondioksid. Hvis disse naturtypene blir utbygd fører det med seg både et stort direkteutslipp av CO₂ som er lagret, men også indirekte utslipp av tapt framtidig lagring av CO₂. Fra 1988 til 2018 forsvant 215,5 km² inngrepsfri og villmarkspreget natur på Nordmøre. Det finnes 76 rødlistet naturtyper i Møre og Romsdal i 2018. Her er det slåtte-mark og sørlig slåtte-myrr som er kritisk truet. Naturtypene blir mest påvirket av klimaendringer, men nedbygging av areal er også en viktig faktor.

Arealendringer og klimatiske endringer er også en viktig påvirkningsfaktor for at 762 arter er truet eller sårbare i Møre og Romsdal i 2021. De fleste artene på den listen er tilknyttet til skogen. Det finnes også 82 fremmedarter i fylket som har høy risiko for å invadere og påvirke de opprinnelige

artene. Etter FNs naturavtale (2022) så skal 30% av all natur på land, hav, innsjøer og elver vernes innen 2030. Det skal restaureres 30% av all natur som er delvis ødelagt innen 2030. Naturvern skal være representativt, det vil si at områdene som blir vernet skal dekke alle naturtyper og de skal henge godt sammen.

Tabellen under viser vernet natur i Nordmørskommunene.

Kommune	Vernet natur i prosent
Aure	2,7
Averøy	1,1
Gjemnes	1,4
Kristiansund	0,2
Smøla	12,6
Sunndal	64,9
Surnadal	35,9
Tingvoll	2,2
Alle kommuner	22,8

Kilde: Miljødirektoratet

Klimagassutslipp:

Parisavtalen forplikter Norge til å kutte utslippene med minst 55 prosent innen 2030.

Klimagassutslippene har gått ned 1 % fra 2009 til 2021 for Nordmørskommunene.

Utslippene fra Tjeldbergodden metanolfabrikk og Hydro Aluminium Sunndal utgjorde 71 % av utslippene fra Nordmørskommunene i 2021.

- Sjøfart 13 %
- Jordbruk 7 %
- Vegtrafikk 5 %
- Anna mobil forbrenning 2 %
- Avfall og avløp, luftfart og oppvarming utgjør resten, under 2 %

Alle planprosesser og saksvedtak må ta hensyn til behovet for klimatilpassing. Det vil bli en betydelig økning av ekstrem nedbør, regnflommer, skredfare og stormflo i Møre og Romsdal.

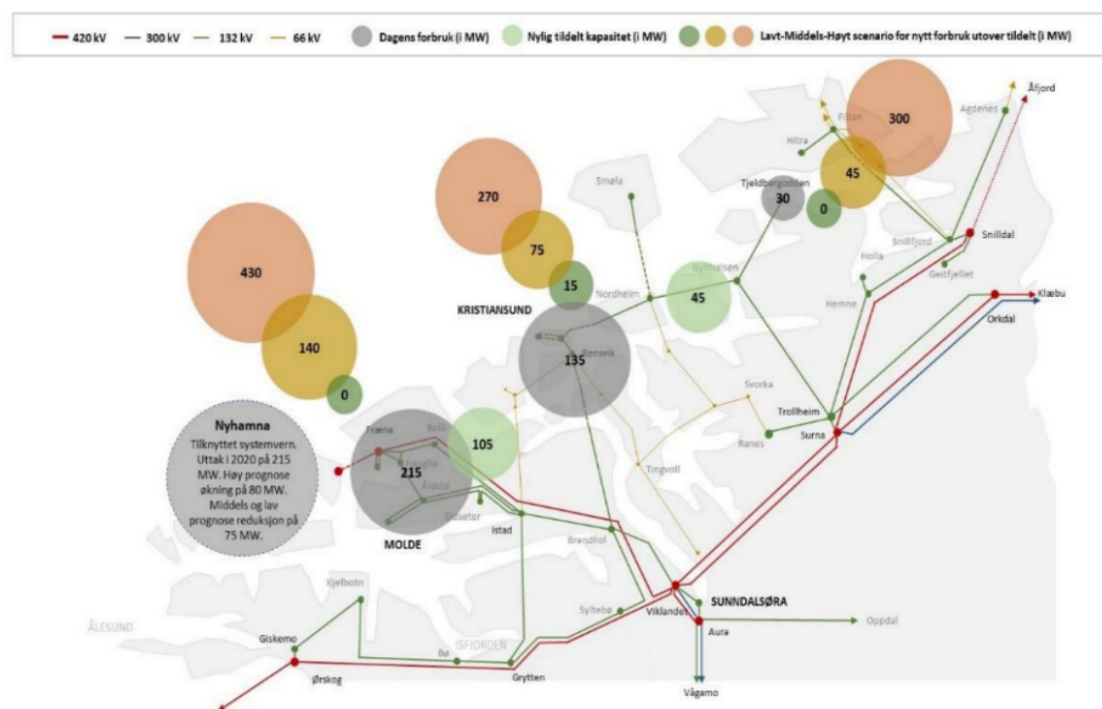
1.2.6 Energi og krafttilgang

Både Møre og Romsdal og Nordmøre produserer mindre energi enn det forbrukes. Omtrent 60% av kraftbehovet i fylket blir produsert i fylket, resten blir importert utenfra. Indre Nordmøre er med i nettområde D som har det største forbruket av energi i fylket. Dette er på grunn av den kraftintensive industrien som Hydro Aluminium. Det er forventet en større økning i energiforbruket i de kystnære delene av fylket framover. En av grunnene for dette er utbyggingen av kraftlinjer til oljeplattformene som en del av det grønne skiftet. Dette vil øke energiforbruket betydelig, og gjøre regionen enda mer avhengig av å importere strøm.

For å bedre energibalansen i regionen så må det produseres mer strøm. Dette kan gjøres ved å effektivisere og utvide energiproduksjonen fra eksisterende energikraftverk, eller ved å utbygge nye kilder for energiproduksjon som; vannkraft, vindkraft, havenergi og bølgekraft, geoenergi, solkraft og bioenergi.

Det er også store forbruksplaner på Nordmøre som blir avgrenset på grunn av nettkapasiteten. I dag så er forbruket på Nordmøre 135 MW. I scenarioet for forbruksvekst fram mot 2040 er det i teorien kun kapasitet innenfor dagens strømmnett å øke forbruket til 210 MW.

Den forventa økningen i behovet for elektrisitet, i kombinasjon med svakt transmisjonsnett og lite ny produksjon, gjør det utfordrende å etablere ny industri. Behovet for nye nett-tiltak på Nordmøre er nært knyttet til forbruksutviklingen. Dette krev tett samarbeid mellom Statnett og regionale nettselskap, og med aktuelle forbruks-aktører.

Figuren viser scenario for forbruksvekst fram mot 2040 (i MW), der tre scenarioer for fremtidig forbruksvekst vises. Grå sirkel viser dagens forbruk med tall fra referanseåret 2020. Høyscenariet vil innebære en nær tredobling av historisk forbruk fram mot 2040.

Kilde: Statnett, Konseptvalgutredning – Tilrettelegging for forbruksvekst i Nordmøre og Romsdal.

1.2.7 Folkehelse, inkludering og integrering

En betydelig del av befolkningen under 18 år på Nordmøre lever i husholdninger med lavinntekt. Det gjør at mange barn og unge som følge av foresatte sin økonomi, ikke får delta i fritidsaktiviteter på lik linje med andre barn. Det er en fare for at disse barna blir stående utenfor viktige sosiale arenaer som følge av dette. Når det gjelder tallet på personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt (3-års periode) har det i de aller fleste av kommunene på Nordmøre vært en reduksjon de siste årene.

Tabellen under viser husholdninger med lavinntekt i kommunen på Nordmøre (alle tall i prosent)

Kommuner	2019	2020	2021
Kristiansund	16,6	15,7	15,2
Averøy	11,1	12,8	11,5
Gjemnes	10,9	11,2	13,0

Tingvoll	16,0	15,1	16,5
Sunndal	16,9	15,6	16,0
Surnadal	13,0	14,3	14,4
Smøla	14,6	11,2	9,4
Aure	18,7	17,4	15,8

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Innvandrere:

Nasjonale tall viser at innvandrerbefolkninga er overrepresentert blant husholdninger med lavinntekt. I perioden 2019-2021 var 31 prosent av innvandrere del av husholdninger som hadde vedvarende lavinntekt, i den resterende delen av befolkningen er 7,5 prosent i samme situasjon. Innvandrerbefolkningen utgjør en betydelig del av befolkningen i kommunene på Nordmøre.

En ny NOU om arbeidsinnvandrere avdekker at denne gruppen, trass i at de er i arbeid, har vansker med å bli integrert i det norske samfunnet. Arbeidsinnvandrere fra Sentral- og Øst-Europa har svakere rettigheter til språkopplæringen enn flyktninger og få tiltak er rettet mot denne gruppa. Det viser seg at arbeidsinnvandrerne har lav deltakelse i frivillige organisasjoner/fritidsaktiviteter og deltar i liten grad ved valg. Mange har vanskelig for å bli integrert i lokalmiljøet der de bor. Mangelfulle språkkunnskaper både i engelsk og norsk gjør integreringen ekstra vanskelig for mange i denne gruppen.

1.2.8 Arealbruk

Det aller meste av tiltak og satsinger fordrer arealbruk. Derfor er det også mye om arealbruk i andre deler av dokumentet. I denne delen viser vi:

- At planlagt nedbygging av dyrket og dyrkbar jord varierer, men er minkende over tid. Det meste av omdisponeringen skjer i samsvar med plan- og bygningslova.
- Av det faktisk nedbygde arealet, representerer veier og infrastruktur den største parten, fulgt av bostedsområde.
- Det er generelt avsett mye areal til framtidig vekst i bolig- og hyttemarkedet, men svært ulikt mellom kommunene, og ikke proporsjonelt med ventet folkevekst og etterspørselen etter fritidsboliger.

Tabellen under viser omdisponering av dyrket og dyrkbar jord etter vedtak i plan- og bygningsloven (pbl) og/eller jordloven (jl) (alle tall i dekar 2022)

Kommuner	Omdisponering i alt	Dyrket jord	Dyrkbar jord	Vedtak etter jl, dyrket jord	Vedtak etter jl, dyrkbar jord	Vedtak etter pbl, dyrket jord	Vedtak etter pbl, dyrkbar jord
Kristiansund	1	1	0	0	0	1	0
Averøy	17	11	6	1	0	10	6
Gjemnes	4	4	0	2	0	2	0
Tingvoll	0	0	0	0	0	0	0
Sunndal	5	0	5	0	1	0	4
Surnadal	0	0	0	0	0	0	0

Smøla	1	0	1	0	0	0	1
Aure	11	0	11	0	2	0	9
SUM	39	16	23	3	3	13	20

Tabellen viser hvor mye av dyrket og dyrkbar jord i de ulike kommunene i Nordmøre som har blitt omdisponert til andre formål enn landbruk. Tabellen over viser også hvorvidt denne jorden har blitt omdisponert etter vedtak i plan- og bygningsloven og/eller vedtak i jordloven. Vi kan se at det er Averøy og Aure som har hatt mest dekar av dyrkbar eller dyrket jord omdisponert.

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune.

1.3. Utviklingstrekk og utfordringer for Smøla

Utfordringstrekk og utfordringer i Smøla kommune er i hovedsak lik Nordmøre.

Utviklingstrekk for Smøla beskrives i planstrategien under områdene befolkningsutvikling, næringsutvikling, infrastruktur og kommunikasjon, kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting, klima, miljø og natur, kommunesamarbeid, folkehelse, samfunnssikkerhet og beredskap og omdømmebygging.

1.3.1 Befolkningsutvikling

Demografi

Smøla har pr. 1.1.2024 2159 innbyggere. Dette er en endring med + 1 fra 1.1. 2023 og + 38 fra 1.1.2022. Pr. 1.1.2020, da kommuneplanens samfunnsdel sist ble revidert, var antallet 2150 innbyggere. Folketallet er stabilt og veksten skyldes i hovedsak tilflytting eller innvandring. Fødselsoverskuddet er negativt.

Folketallsutviklinga handler om mer enn bare vekst eller nedgang i folketallet. Sammensetning av befolkninga er svært viktig for utviklinga, og ikke minst for hvordan det offentlige skal dimensjonere sitt tjenestetilbud.

Andel barn og unge og andel voksne opp til 50 år er lavere på Smøla sammenlignet med gjennomsnittet i Møre og Romsdal fylke. Andel i aldergruppen 50 – 59 år er omtrent lik mens andel 60 år og eldre er høyere (Fylkesstatistikk 2022).

Framskriving av tallene, folketallsprognosen viser en mindre folketallsnedgang for Smøla (- 2 %) fram mot 2037. Nedgang i antall barn og unge og voksne vil være større enn dette, mens antall eldre over 80 år forventes å øke med 90,2 %, fra 133 i 2022 til 253 i 2037.

Å planlegge for et samfunn med gradvis endret befolkningssammensetning vil være viktig i planperioden.

Utdanningsnivå

Den nasjonale utviklinga er at stadig flere tar høyere og lengre utdanninger, og kvinner i særlig grad. Vi ser også på Smøla at det er en liten øking i andel innbyggere med høyere utdanning over 4 år. Det er fortsatt flest innbyggere med videregående utdanning. Vi ser en nylig endring på Smøla med en liten økning i antall som har grunnskole som sitt utdanningsnivå. (Ref.: SSB)

Bruttoinntekt

Inntekt er et viktig tema knyttet til levekår. Median bruttoinntekt på Smøla er under medianinntekt for Møre og Romsdal fylke samlet. I 2021 var brutto medianinntekt i Smøla 420 100 kroner. Tilsvarende tall for Møre og Romsdal var 433 800 kroner.

På Smøla har antall personer med vedvarende lav inntekt (3-årsperiode) blitt redusert fra perioden 2017-2019 hvor det var 172 personer til 153 personer i perioden 2019 – 2021. Vi ser også at Personer

under 18 år i % husholdninger med lav inntekt er redusert fra 2019 som var på 14,6% til 2021 som var på 9,4%. Dette gir også et bilde av antall barn som blir stående utenfor viktige sosiale arenaer som følge av inntektsnivå.

Det er viktig å være oppmerksom på endringer som kan skje over tid, men det er vel så viktig å ta med at endringer skjer raskt og da også effekten av disse raske svingningene. Globale og nasjonale svingninger gir effekt for lokalsamfunnet her.

Sysselsetting

Smøla har hatt en vekst i antall sysselsatte etter arbeidssted i perioden 2008 – 2020. Denne har vært høyere i sammenligning med eget fylke og nasjonalt. I årene 2021 og 2022 har Smøla hatt en nedgang i antall sysselsatte. Under pandemien i 2020 var sysselsettingen på sitt høyeste.

Arbeidsplassdekningen på Smøla var i 2022 101,1%, og ifølge SSB 165 personer som pendlet ut av Smøla og 177 personer som pendlet inn. Innpendlingen er altså større en utpendlingen. Smøla har vært avhengig av innpendling for å dekke behovet av arbeidskraft. Dette kan mulig være potensielle tilflyttere til stedet. Utpendling har gjennom tidligere vurderinger vært knyttet opp mot mangel av kompetansearbeidsplasser. Bostedsattraktivitet på Smøla må sees i sammenheng med pendling.

Smøla har behov for arbeidskraft i et bredt spekter av yrker. Verdenssituasjonen og andre nasjonale forhold vil mulig gi svingninger i behovet, men som det blir pekt på i Nordmørsstrategien, så er demografiske forhold spesielt førende for utfordringer innen helse- og omsorgstjenestene. Av offentlige arbeidsplasser, har Smøla en svært liten andel statlige arbeidstakere. Andel sysselsatte i statsforvaltningen er 0,4%.

Smøla kommune har et godt kommunalt tjenestetilbud og et variert og godt kultur- og fritidstilbud. Smøla har et høyt driftsnivå som har vært saldert ved bruk av fond. Spesielt helse- og omsorgstjenestene og tjenester til funksjonshemmede har stort merforbruk. Mangel på ansatte og fagkompetanse medfører dyre løsninger som bruk av bemanningsbyrå og for mye overtid. Dette er ikke bærekraftig på sikt. Å tilrettelegge for et driftsnivå tilpasset kommunens inntekter blir en utfordring i planperioden og kan få konsekvenser for omfang og nivå på tjenestene som blir tilbudt.

Smølas tilrettelegging for havbruk har gitt kommunen inntekter fra Havbruksfondet som ble etablert i 2015. Fra 2022 er havbruksfondet beregnet ut fra MTB vekst (vekst i maksimalt tillatte biomasse) og produksjonsavgift. I september 2022 la regjeringen fram et høringsnotat om innføring av grunnrenteskatt og naturressursavgift i norsk havbruksnæring. Vedtak om grunnrenteskatt på havbruk med virkning 1. januar 2023 er vedtatt av Stortinget 23.5.2023.

Avgift på landbasert vindkraft ble vedtatt i 2021 med planlagt innføring fra 2023. I revidert nasjonalbudsjett 2023 ble innføringen utsatt til 2024, avgiften ble økt fra 1 øre pr. KWh produsert elektrisk kraft fra landbaserte vindkraftverk.

Eiendomsskatt (vindkraft, næring) ressursbeskatning av havbruksnæringen og avgifter på vindkraft har de siste årene vært hyppig endret. Smøla kommunes inntekter fra ordningene har vært og vil sannsynligvis fortsatt være betydelige, likevel noe usikre og fortsatt gjenstand for politisk diskusjon og endring.

Midler fra Havbruksfondet er ikke tenkt brukt til ordinære driftsoppgaver, men til samfunnsutvikling, næringsutvikling, infrastruktur, enkelttiltak og investeringer.

Kommunen har de siste årene gjort store investeringer: Smøla barne- og ungdomsskole, ny brannstasjon, omsorgsboliger for funksjonshemmede og bredbåndutbygging. Det er vedtatt nye

store investeringer: ny Brattvær og Innsmøla barnehage, omsorgsboliger for eldre på Straumen, investering kjøkken Smøla sykehjem.

I tillegg er det investert vesentlige beløp i Smøla havneutvikling, Vikan. Dette finansieres av midler fra Havbruksfondet.

All planlegging bør ta hensyn til den økonomiske evnen til å gjennomføre planene, da særskilt handlingsdelen i planen. Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen bli ivaretatt over tid (jfr. kommuneloven § 14-1) og kommunen bør ha finansielle måltall. Teknisk beregningsutvalg (TBU) tilrår måltall for årlig netto driftsresultat og disposisjonsfond.

1.3.2 Næringsutvikling

Smøla har et variert næringsliv. Primærnæringene er dominerende på Smøla. Jordbruk og fiske/havbruk er grunnmuren for næring på Smøla og det er der vi har størst sysselsetting etterfulgt av offentlige tjenester.

Utvikling av eksisterende bedrifter kan sees i sammenheng med økning i antall ansatte i hver bedrift. Vi ser at det på smøla er endring med økning i antall bedrifter som har over 20 ansatte, og det er færre bedrifter som har 1-4 ansatte.

Rekruttering har vært en utfordring for Smølas næringsliv. Mangel på kvalifisert arbeidskraft er som i resten av landet, en hovedutfordring. Boliger og barnehageplass er i tillegg pekt på som utfordring for rekruttering til Smøla.

Havbruk og fiskeri

Smøla kommune har gjennom mange år lagt til rette for sjøarealer til havbruk. Dette har også resultert i økt antall arbeidsplasser i kommunen gjennom mange år. Pr 2023 har Smøla 16 lokaliteter som kan benyttes til havbruksvirksomhet, og kommunen er med det en betydelig vertskommune for havbruksnæringen. Det er også i tilknytning til denne næringen det er stor innpendlingen. Endringer i beskatning av næringen har gitt usikkerhet for nye investeringer og påvirkning på landindustri. Utvikling her er avgjørende for egen næring og aktører knyttet til denne bransjen. Innpendling er mye knyttet til havbruksnæringen.

I Smøla kommune er det flere fiskebåtrederi som investerer for framtiden innenfor fiskeri. Vi ser også omstilling knyttet til marked og markedsmulighetene som eksisterer pr. i dag. Rekruttering til fiskeri har hatt stort fokus i mange kommuner langs kysten. Rederiene er gode på å ivareta rekruttering, og interessen for fiskeri blant ungdom ser ut til å være økende. Smøla kommune har gjort tiltak i samarbeid med flere aktører, som skal resultere i at flere får innsikt i yrket.

Utbyggingen av sjønært næringsareal på Vikan på Smøla skal legge til rette for framtidig satsing og ny verdiskaping i tida framover. Pr. 2023 gjenstår fortsatt anleggsarbeid for tomtearealet. Utvidet kaianlegg, med kai bygd på berg som skal ta i land tunge konstruksjoner, er en del av planen for havneområdet på Vikan. Det er etablert havn for mindre fiskebåter i området. Stedlige lokale virksomheter gjør investeringer for framtida i området rundt. Smøla kommune har planlagt at kommunalt område skal benyttes til privat virksomhet.

Landbruk

Smøla er størst i fylket på grønnsakproduksjon, og har lagt til rette for å ha økning i produksjonen framover. Antall melkebønder har vært stabilt over år. Det er bare et fåtall melkebønder igjen på Smøla. Produksjonen av storfekjøtt og fårekjøtt har økt. Landbruket på Smøla er i et

generasjonsskifte og det vil være avgjørende å ha forhold som tilsier at nye generasjoner viderefører og utvikler næringen. Smøla kommune har egen vedtatt landbruksplan.

Sekundærnæring, tjenesteyting, reiseliv.

Vi ser noen endringer fra vekst i teknisk- og forretningsmessig tjenesteyting til virkninger knyttet til lavere investeringstempo. Nasjonale og internasjonale/globale forhold har skapt endrede forutsetninger for flere bransjer. En endring som også er utfordrende, er at utenlandske arbeidere har mere attraktive forhold utenfor Norge. Flere mister arbeidstakere og det er svært vanskelig å rekruttere for mange virksomheter.

Smøla har fortrinn som må utnyttes i samfunns- og næringsplanleggingen – det være seg mulighetene for naturopplevelser, næringsmuligheter knyttet til havet, kulturelle og historiske fortrinn. Dette blir viktig å forvalte godt og målrettet i tida framover.

Reiselivet opplever som andre bransjer endringer i investering og utfordringer med rekruttering, men på Smøla er tilbudet til besøkende blitt betydelig utvidet i mangfold av overnattingsplasser og opplevelser over år. Besøkende har gode fasiliteter i det reiselivet tilbyr. Marked i skuldersesong og vinter er fortsatt begrenset.

I arbeidet med å bli en god besøksdestinasjon kreves det godt samarbeid mellom de ulike næringsaktørene og et aktivt frivillighetsapparat. Smøla kommune har jobbet aktivt for å legge til rette for opplevelsesbasert reiseliv, og vil fortsatt ha fokus på dette sammen med reiselivsaktørene. Samarbeid for markedsføring av Smøla er også tiltak som har vært prioritert.

Vindkraft og Energi

Statkraft etablerte til sammen 68 vindmøller i 2002 og 2005 med 356 GWh i Smøla Vindpark. Fram til 2017 var Smøla Europas største vindkraftanlegg på land. Statkraft har meldt at virksomheten går i gang med arbeidet som skal til for videre vindkraftleveranse fra Smøla. Utnyttelse av eksisterende park og utvidet areal for formålet på Smøla er aktuelle tema framover i denne sammenheng. Energiproduksjon er en kritisk faktor både lokalt og nasjonalt. Vindkraft fra Smøla og andre muligheter for kraftproduksjon er sentrale temaer for utviklingen i området. Arbeidsplasser knyttet til etableringer på Smøla vil være viktig å lykkes med. Nasjonale satsinger etableres, og regionale samarbeid tar mer form i tilknytning til framtidige muligheter for kraftproduksjon.

Smøla kommune og næringslivet på Smøla er aktuell som samarbeidspartnere knyttet til forskning og utviklingsprosjekt innenfor framtidsrettede energiløsninger.

1.3.3 Infrastruktur og kommunikasjon

Krafttilførsel

Det produseres kraft på Smøla i Smøla Vindpark. Samtidig er det begrenset hvor mye kraft som kan produseres og fraktes ut fra Smøla knyttet til kapasitet for overføring i sjøkabel til fastlandet og nett for videreføring av kraften. Strømnett for kystområdet er marginalt, og det er behov for å samle seg om økt tilgang for området.

Økt krafttilførsel på Smøla for utvikling av samfunn og næring er også et behov. Kraftforsyning til kraftkrevende industri på Viken er avgjørende for utvikling av slik næring der.

Veinett

Veinettet på Smøla bærer preg av dårlig vedlikehold. Fylkesveiene som er mest trafikkert er av svært varierende kvalitet. I tillegg kommer innsnevringer på broer og skjæringer som kan skape trafikkfarlige situasjoner.

Smøla har fylkesveier som er høyt trafikkert og som går gjennom boligområder og utfordrende traseer. Trafikken har økt mye i løpet av de siste årene. Dette gjelder både biltrafikk og andre trafikanter.

Det er i de siste årene gjort noen forbedringer med gang- og sykkelveier og bussholdeplasser, men det er behov for videre tiltak innen trafiksikkerhet.

Smøla er uten fastlandsforbindelse. Tilgjengelighet til og fra regionsenter, sykehus, arbeidssted, skolested, flyplass, andre tjenestetilbud og kulturtilbud tar mye tid og koster penger. Smølas utviklingsmulighet sett i lys av tilgjengelighet har alltid hatt stort fokus og har også resultert i utvikling i form av styrket rutetilbud inn og ut av øya. Kostnader har truet rutetilbudet gjennom tiden.

En framtidig fastlandsforbindelse, er lagt til grunn for arbeid som er gjort av NNBT på vegne av eierkommunene. Talgsjøen og Edøyfjorden er begge vurdert for trasevalg, og arbeidet er et grunnlag for videre valg av tiltak mot fergefrie løsninger.

Ferge og hurtigbåt

Fergetilbudet er truet av innsparingstiltak som en del av totalutfordringen med finansiering av fylkesveier i Møre og Romsdal.

Hurtigbåt til og fra øya, gir effektive reiser sørover og nordover. Skoletransport, pendling, sykehusbesøk, tilgang til tjenester på en effektiv måte og uten å være avhengig av bil og sjøfør. Trussel knyttet til kostnadsnivå og økonomisk situasjon for drift av ferge og hurtigbåt i Møre og Romsdal.

Ferge og hurtigbåttilbud blir vurdert både i lys av bostedsattraktivitet, næringsattraktivitet og besøksattraktivitet.

Samferdselsløsningene i dag er i all hovedsak orientert mot/fra regionsenteret Kristiansund. Dette er viktig fokus å ha i fortsettelsen også for å legge til rette for regionbygging. Samtidig må en se på samferdselsløsninger nordover for å få bedre tilgjengelighet og kommunikasjon med kommunene nord for Smøla.

Reiser knyttet til sykehuset på Hjelset og Campus Kristiansund er aktuelt i arbeidet med rutetilbudet.

Buss

Busstilbudet på Smøla er vesentlig redusert. Dette har konsekvenser for personer uten førerkort og/eller bil. Barn/unge, eldre/syke og andre som helt eller i perioder ikke kan benytte egen bil, har svært begrenset mobilitet. Innbyggere har behov for å nå jobb, butikk, lege og andre tjenesteleverandører, sosiale arenaer og møteplasser, fritidsaktiviteter og kulturtilbud. Alle tilbud som ligger utenfor øya som nås med hurtigbåt og buss videre.

Det er pilotprosjekt i byene i Møre og Romsdal på alternativ til tradisjonelle bussruter. Dette i regi av Møre og Romsdal Fylkeskommune. Smølas behov er annerledes, nye løsninger er like aktuelle ut fra behov.

Reiser knyttet til sykehuset på Hjelset og Campus Kristiansund er aktuelt i arbeidet med rutetilbudet.

Telefon og datatrafikk

Mobildekning

Tilstrekkelig mobildekning er viktig i framtidig arbeid. Mobildekningen på Smøla er styrket med flere nye basestasjoner siden 2015. Samarbeid for løsninger mellom kommune og Telenor har vært avgjørende for å få til dette. Smølas flate og kuperte terreng, gjør at det fortsatt er steder på øya som ikke har mobildekning. Fiberutbygging vil ikke dekke behovet. Mangelfull mobildekning rammer blant annet næringsdrift, beredskap og krav til boligområder.

Telenor har jobbet med å erstatte nå kopernettet med et mere moderne telenett fram mot utgangen 2022.

Bredbånd

Smøla vil etter planen ha fullt utbygd høyhastighetsbredbånd i løpet av 2024.

Vannforsyning

Pr. i dag har Smøla sin vannforsyning fra Gjeldbergsvatnet med Storvatnet som reservekilde. Situasjonen i dag er sårbar, og det er utfordringer knyttet til kapasitet i drikkevannsforsyning samt forsyning til næringsliv.

Ny hovedplan for vannforsyning er vedtatt av kommunestyret i juni 2023. Ny plan beskriver status og utfordringer knyttet til vannkilder, ledningsnett, pumpestasjoner og basseng. Videre viktige utviklingstrekk for bruk bosetting og næring. Planen setter mål, strategier og tiltak i forhold til sikker vannforsyning mengde, kvalitet vannforsyning og kostnadseffektiv drift.

1.3.4 Kommuneøkonomi – offentlig tjenesteyting:

Smøla kommune har et godt kommunalt tjenestetilbud og et variert og godt kultur- og fritidstilbud. Smøla har et høyt driftsnivå som har vært saldert ved bruk av fond. Spesielt helse- og omsorgstjenestene og tjenester til funksjonshemmede har stort merforbruk. Mangel på ansatte og fagkompetanse medfører dyre løsninger som bruk av bemanningsbyrå og overtid. Å tilrettelegge for et driftsnivå tilpasset kommunens inntekter blir en utfordring i planperioden og kan få konsekvenser for omfang og nivå på tjenestene som blir tilbudt.

Smølas tilrettelegging for havbruk har gitt kommunen inntekter fra Havbruksfondet som ble etablert i 2015. Fra 2022 er havbruksfondet beregnet ut fra MTB vekst (vekst i maksimalt tillatte biomasse) og produksjonsavgift. I september 2022 la regjeringen fram et høringsnotat om innføring av grunnrenteskatt og naturressursavgift i norsk havbruksnæring. Vedtak om grunnrenteskatt på havbruk med virkning 1. januar 2023 er vedtatt av Stortinget 23.5.2023.

Særagiften på landbasert vindkraft trådte i kraft 1. juli 2022. Inntekten tilfaller staten, men skal fordeles til vertskommunene. Avgiften utgjorde på vedtakstidspunktet i 2022 1 øre pr. kWh produksjon. Utbetaling var planlagt fra 2023. Med utgangspunkt vindkraftproduksjon i Smøla Vindpark, årlig produksjon 355,3 GWh var produksjonsavgiften beregnet til kr 3,5 mill pr. år.

Regjeringen foreslo i statsbudsjett 2023 å innføre grunnrenteskatt for landbasert vindkraft fra 2023. Forslaget ble sendt ut på høring 16. desember 2022 med frist 15. mars 2023. I lys av blant annet innspill fra høringen, tok regjeringen sikte på å fremme forslag om grunnrenteskatt på landbasert vindkraft for Stortinget i løpet av høstsesjonen 2023, med virkning fra inntektsåret 2024. Sammen med forslaget om grunnrenteskatten på vindkraft ble det i regjeringens budsjett for 2023 vedtatt økning av produksjonsavgift for vindkraft til 2 øre per kWh fra 1. januar 2023. Denne avgiftsøkningen påvirkes ikke av utsettelsen for grunnrenteskatten, og vertskommunen vil dermed få økte inntekter

som planlagt. (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utsatt-iverksettelse-for-grunnrenteskatt-pa-vindkraft/id2976309/>)

Fra 2024, med utbetaling 2025 foreslår regjeringen at særavgiften på vindkraft skal være 2,3 øre pr. kWh.

Eiendomsskatt (vindkraft, næring) ressursbeskatning av havbruksnæringen og avgifter på vindkraft har de siste årene vært hyppig endret. Smøla kommunes inntekter fra ordningene har vært og vil sannsynligvis fortsatt være betydelige, likevel noe usikre og fortsatt gjenstand for politisk diskusjon og endring.

Midler fra Havbruksfondet er opprinnelig ikke tenkt brukt til ordinære driftsoppgaver, men til samfunnsutvikling, næringsutvikling, infrastruktur, enkelttiltak og investeringer. Fra 2021 er en stadig større andel brukt i ordinær drift.

Kommunen har de siste årene gjort store investeringer: Smøla barne- og ungdomsskole, ny brannstasjon, omsorgsboliger for funksjonshemmede, nytt kjøkken Smøla sykehjem og bredbåndutbygging. Det er vedtatt nye store investeringer: omsorgsboliger på Straumen og nye barnehager, Brattvær og Innsmøla.

I tillegg er det investert vesentlige beløp i Smøla havneutvikling, Vikan. Dette finansieres av midler fra Havbruksfondet.

All planlegging bør ta hensyn til den økonomiske evnen til å gjennomføre planene, da særskilt handlingsdelen i planen. Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen bli ivarettatt over tid (jfr. kommuneloven § 14-1) og kommunen bør ha finansielle måltall. Teknisk beregningsutvalg (TBU) tilrår måltall for årlig netto driftsresultat og disposisjonsfond.

1.3.5 Kommunesamarbeid

Etter kommune- og regionreformen er antall fylker redusert fra 19 til 11 og antall kommuner fra 422 til 356. Noen sammenslåinger reverseres etter regjeringsskifte i 2021. En av målsettingene med kommunereformen var å skape større og mer robuste kommuner. På Nordmøre ble ingen kommuner sammenslått.

Smøla er en liten kommune og den kommunen i Møre og Romsdal med færrest innbyggere.

For å løse alle oppgavene kommunen står overfor fremover er det nødvendig å fortsatt tenke regionalt og søke økt og bedre samarbeid med regionen og andre kommuner. Som liten kommune er det viktig å være en del av et godt samarbeid i en større region. Pr i dag har Smøla mange ulike interkommunale samarbeid - de aller fleste med kommunene på Nordmøre.

1.3.6 Folkehelse

Det er utarbeidet folkehelseoversikt for Smøla 2023. Ut fra kartlegginger og vurderinger som er gjort trekkes særskilt fram 4 folkehelseutfordringer:

[Sammensetningen av Smølas innbyggere endrer seg.](#)

Det er flere personer over 65 år på Smøla enn det er barn under 18 år. Det vil øke med antall eldre, nå er 6,3 % av Smølas befolkning som er over 80 år. Dette forventes med å øke til 13 % i 2040. I forbindelse med en eldre alderssammensetning, vil helsetilstanden være preget av flere med kroniske sykdommer. Samtidig vil ikke antall barn økes, og det er forventet en nedgang i folketall. 12,8 % av Smølas befolkning er innvandrere. Det er hensiktsmessig at kommunen og lokalsamfunnet tilrettelegger for de eldre når det kommer til helse- og sosialtjenester og boliger. God integrering

hvor samfunnet tilrettelegger for inkludering, opplæring og arbeidsmuligheter er viktig fremover. Det vil være avgjørende at vi har fagpersoner med riktig utdanning og kompetanse for å møte utfordringene knyttet til befolkningens sammensetning.

De sosiale ulikhetene øker på Smøla.

Medianinntekten på Smøla er lavere enn lands- og fylkesgjennomsnittet. Det er en høy andel uføretrygdete og det er en økende utfordringer knyttet til fysisk og psykisk helse blant barn, unge og voksne. Sosial ulikhet viser til at det er ulik fordeling av ressurser i samfunnet. Det er økonomiske ressurser, som inntekt og bolig. Det er kulturelle ressurser som utdanning og kunnskap. Og det er sosiale ressurser som vennskap, familie og tilhørighet. Barna på Smøla trives på skolen og har en positiv utvikling når det gjelder nasjonale prøver. Ifølge tall fra folkehelseoversikten vil barn og familier påvirkes av foreldrenes sosioøkonomiske ressurser. For å fremme sosial likhet er det hensiktsmessig å jobbe ut fra et samfunnsperspektiv og ikke direkte knyttet til enkelt individ.

Helseadferden skapes av våre hverdagslige vaner og handlinger.

Flere i kommunen går turorientering og stikk ut, deltar på kulturarrangementer og er aktive i lag og foreninger. Likevel er utfordringen rundt vår helseadferd er knyttet opp til overvekt, kosthold, rus, fysisk inaktivitet og psykiske lidelser. Dette er de ikke-smittsomme sykdommene. Desto tidligere utfordringer i barn og unges leveår, jo større betydning har det for arbeidsdeltakelse, rusbruk og livskvalitet senere i livet. Forekomst av diabetes, KOLS, hjerte- og karsykdommer og ulike kreftformer er høyere på Smøla. Vi vet at vi kan forebygge flere av disse tilstandene. Like viktig er vår psykiske helse som viser seg å være en utfordringer for mange på Smøla, som barn som voksen. Mange sliter med daglige psykiske helseplager og dette går utover husholdning, økonomi, deltakelse og samlet livskvalitet.

Tidlig innsats for å bedre psykisk helse og livskvalitet

Psykiske plager og lidelser er vanlig i befolkningen. Mellom én av seks og én av fire vil oppfylle kriteriene for en psykisk lidelse i løpet av et år. Alvorlige psykiske lidelser er forbundet med uførhet, fysiske sykdommer og redusert forventet levealder.

Det er høy forekomst av angst og depresjoner blant unge voksne på Smøla. Flere barn og unge sliter med daglige psykiske helseplager. Psykiske lidelser hos barn og unge bidrar til økt sykdomsbyrde og kan få betydning gjennom hele livet. Områder som arbeidsdeltakelse, rusbruk, angst, og utviklingsforstyrrelser kan få kroniske forløp. Søvnvansker, mobbing og ensomhet blant unge representerer viktige risikofaktorer for psykisk uhelse og redusert livskvalitet videre i livet som voksen. Utviklingen viser at vi har en større gruppe unge uføre i kommunen, det er også flere voksne med psykiske lidelser. Det er en økende bruk av vanedannende legemidler.

1.3.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Overordnet ROS for Smøla kommune er revidert og vedtatt av kommunestyret 10.12.2020, sak 79/20. Overordnet beredskapsplan for Smøla kommune er vedtatt av kommunestyret 15.12.2022, sak 49/22. Overordnet ROS skal oppdateres i ny kommunestyreperiode. Overordnet beredskapsplan revideres administrativt minimum årlig, jfr. sivilbeskyttelseslova § 15.

Arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap er viktig slik at innbyggerne får hjelp når trengs og at det finnes planer dersom noe skulle skje. Selv om vi lever i et trygt og stabilt samfunn, er risiko- og trusselbildet i Norge sammensatt og i endring. Klimaendringer, ekstremvær, sikkerhetspolitisk situasjon, terror og teknologi er eksempler på det. Vi blir stadig mer sårbare fordi vi er så avhengige av kritiske samfunnsfunksjoner – som strøm, mobilnett, internett, transport, vann og avløp.

Nødnett

Helt siden innfasing av nødnett i Møre og Romsdal i 2014/2015 har dekningsforholdene på store deler av Smøla vært dårlig, dette gjelder både politi, ambulanse og brann. Det har vært utført dekningsmålinger som har funnet svakheter. Utfallet av nødnettet samsvarer ofte med områder uten mobildekning.

Nødetatene på Smøla og Smøla kommune sendt innspill vedr kritisk manglende nødnettdekning til DSB, Helsetjenestens driftsorganisasjon, Politiets IKT-tjenester og Brukertjenestесenter / BDO i DSB.

Det arbeides nasjonalt med nye kommunikasjonslinjer som vil supplere nødnett fra 2025.

1.3.8 Omdømmebygging

Smøla vil ha behov for tilflytting for å bemanne arbeidsplasser som offentlige og private virksomheter trenger. Det blir en stadig større utfordring å skaffe arbeidskraft i en situasjon der hele landet og nå også Europa etterspør arbeidskraft. Bygda har i alle år forsynt byene med tilflyttere. Med færre å ta av, blir det enda færre som blir igjen for å bosette seg og ta arbeid slik som på Smøla. Nye metoder for oppgaveløsning må kombineres med å hente arbeidskraft utenfra og da også fra andre verdensdeler. Å beholde og rekruttere kompetent arbeidskraft vil være viktig. For å oppnå dette må kommunen som samfunnsutvikler legge til rette for bolyst og vurdere ulike ordninger som en god arbeidsgiver.

Markedsarbeid for rekruttering vil ikke være nok for å få nok tilflyttere. Aktivt arbeid i kombinasjon med tiltak for å løfte attraktiviteten som attraktivt bosted og arbeidssted blir viktig i årene framover. Gode bomiljø, passende boliger, gode tjenestetilbud og fritidstilbud, sentrum med sosiale møteplasser, samlokalisering av arbeidsplasser, tilgjengelig og effektivt system/infrastruktur for mobilitet er noen av momentene som pekes på som attraktive for yrkesaktive mennesker.

For Smøla som for resten av regionen, blir det en stor utfordring å tiltrekke seg mennesker med kompetansen som virksomhetene har behov for. Regionale samarbeid, desentraliserte utdanningstilbud som regionale og lokale satsingsområder og utdanningstilbud ved Campus Kristiansund må sees i sammenheng med muligheter for økt tilgang til kompetanse. Kompetansetilgang er også et av områdene som vil ha fokus i nettverksarbeidet mellom kommuner og næringsutviklere på Nordmøre. Med lite tilgang til nye arbeidstakere, er opplæring og utdanning internt og av egne ansatte et virkemiddel som får økt fokus.

Smøla kommune har de 15-20 åra hatt et nært og godt samarbeid mellom kommunen, næringslivet og frivilligheten for å sammen skape et positivt lokalsamfunn i vekst. Spesielt har det gjennom lang tid vært sterk samhandling mellom næring og kultur – både lokalt og regionalt. Evne til samhandling, positivitet, og å se mulighetsrom har nok bidratt til at Smølasamfunnet har opplevd vekst i næringsliv og bremset en negativ befolkningsutvikling. Smøla har i flere sammenhenger blitt satt positivt på kartet. Smøla kommune fikk tildelt Verdiskaperprisen i 2019 (Tidens Krav og Sparebank1 Nordvest), og i begrunnelsen i tildeling ble det bl.a. pekt på dette langsiktige arbeidet og satsingen som er gjort på Smøla.

Å skape positive lokalsamfunn med et sterkt samhold mellom ulike aktører er viktig for å skape god omdømmebygging.

Smøla kommune jobber sammen med Nordmørskommunene i arbeidet med Nordmørsstrategien som har satt et klart fokus på utviklingstrekkene her. Smøla kommune jobber også sammen med øvrige Nordmørskommuner og næringsapparat på Nordmøre for program knyttet til omdømme, rekruttering og kompetanse/kvalifisering. Dette arbeidet startet opp i 2022.

Smøla kommune har sammen med Smøla Næringsforening gjennomført et arbeid for å spisse arbeidet for rekruttering lokalt på Smøla. Program for dette arbeidet er forankret og skal gjennomføres i 2023/2024.

1.3.9 Naturmangfold og kulturlandskap

Naturmangfold

Våtmark: Våtmarkene på Smøla dekker over 53 millioner kvadratmeter og er essensielle for øyas økosystem. De består hovedsakelig av åpne myrflater og kystnære barskogsmyrer, som spiller en kritisk rolle i vannkvalitetsregulering, karbonlagring og habitat for mange arter. En betydelig andel av våtmarkene vurderes til å være i dårlig eller moderat tilstand, noe som krever bevaringstiltak.

Semi-naturlige marker: Smøla har flere semi-naturlige marker, inkludert kystlynghei, boreal hei og naturbeitemark. Kystlynghei er den dominerende typen og er viktig for biologisk mangfold, men mange av disse områdene trenger forbedring grunnet redusert kvalitet på grunn av gjengroing og endringer i landbrukspraksis.

Kystlynghei, slåttemyr og slåttemark: Smøla har en betydelig andel av fylkets kystlynghei, men mindre andeler av slåttemark og slåttemyr. Bevaring av disse områdene krever tiltak som tradisjonell drift, beitepraksis og restaurering av degradert land.

Oseanisk nedbørsmyr, rikmyr og intakte høgmyrer: Disse myrene er verdifulle for karbonlagring og biologisk mangfold. Selv om de fleste myrene er klassifisert med stor verdi, er noen truet av menneskelige aktiviteter og klimaendringer, noe som krever en helhetlig bevaringstilnærming.

Kalksjøer og brakkvannsdeltaer: Disse mindre vanlige naturtypene har stor økologisk verdi på grunn av deres spesialiserte habitatforhold og biologiske mangfold. De er imidlertid sårbare for forurensning, endringer i vannkjemi og klimaendringer.

Marine naturtyper: Smølas marine områder, inkludert tareskog, skjellsand og bløtbunnsområder, har høy økologisk verdi og krever bevaringstiltak for å beskytte mot overfiske, klimaendringer og menneskelige aktiviteter.

Kulturlandskap

De verna områdene i Smøla kommune omfatter to landskapsvernområder og ni naturreservat, der både våtmark og kystlynghei inngår. Marin verneplan Griphølen og Remman er under arbeid.

Deler av Smøla inngår i Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse i Møre og Romsdal. Edøyfjorden og Sør- Smøla er en av 12 unike områder i Møre og Romsdal og beskrives som et *Værlandskap langs viktig farlei*.

Smøla må hensynta både naturmangfold og kulturlandskap ved kommunal planlegging.

2. Nordmørsstrategien 2030 – vi løfter Nordmøre sammen

- Vi styrker felles gjennomslagskraft ved faglig og politisk samarbeid
- Vi tar tak i det vi selv kan gjøre noe med, med tillit til hverandre
- Vi skal framsnakke de som lykkes og heie på de som tør
- Vi tenker omdømme i alt vi gjør

2.1 Nordmørsløftet for bolyst og bostedsattraktivitet

- Vi skaper og utvikler gode nærmiljø og tettsteder i alle kommuner
- Vi skal ha et sterkt regionsenter i en samskapende region
- Vi ser på, og verner om, kultur og natur som verdifulle for trivsel og mangfold.
- Vi utvikler gode tjenester der innovasjon er vår vei

2.2 Nordmørsløftet for næringsattraktivitet

- Næringsliv og kommuner er samsnakket og koordinert
- Økt kompetanse til arbeidsmarkedets behov
- Vi bygger regionen sammen

Nordmørsstrategien i sin helhet med delmål og handlingsdel er vedlegg til kommuneplanen.

3. Mål og strategier

Mål og strategier er systematisert med grunnlag i de tre bærekraftdimensjonene i FN sine bærekraftsmål: miljødimensjon, sosial og kulturell dimensjon og økonomisk dimensjon. Samarbeid for å nå målene beskrives i et eget kapittel.

Setninger i fet skrift som starter med «Smøla vil....» er målsettinger innen området og strekpunkt under «Derfor skal vi....» er strategier for å oppnå de fastsatte målene.

I hht plan- og bygningsloven skal kommuneplanens samfunnsdel ha en handlingsdel. Handlingsdelen kan være en helhetlig handlingsdel i tilknytning til kommuneplanen. Økonomiplanen kan inngå i handlingsdelen. I vedtatt planstrategi er det fastsatt at økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a skal utgjøre handlingsdelen til kommuneplanens samfunnsdel.

Smøla kommune ønsker at mål og strategier i samfunnsdelen skal utdypes i andre kommunale planer og konkretiseres gjennom arbeidet med årlig økonomi- og handlingsplan. Slik fremkommer hvordan kommunen ønsker å oppnå fastsatte mål og strategier, og det blir en sammenheng i det kommunale plansystemet.

3.1. Ta vare på Smøla - Miljømessig bærekraft

Ta vare på Smøla handler om å bruke og ta vare på naturverdiene, både landområder og sjøområder på en framtidsrettet og bærekraftig måte. Temaet handler også om kommunale klimamål, og viktigheten av at klimaperspektivet er gjennomgående i kommunal planlegging.

Smøla har store verneområder: både landskapsvern og naturreservat. Landområdene på Smøla er i hovedsak myr. Forskrift om nydyrking har som formål å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskapet, herunder hensynet til biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet, samtidig som det skal legges vekt på å sikre driftsmessige gode løsninger.

FNs bærekraftsmål har rent vann og gode sanitærforhold, stoppe klimaendringene, liv under vann og liv på land som mål for miljømessig bærekraft.

Smøla vil ta vare på naturressurser og kulturlandskap

Derfor skal vi:

- Ta vare på naturressurser og kulturlandskap ved å kombinere bruk og vern
- Kombinere bruk, skjøtsel og vern i vedtatte verneområder – fiske, havbruk og landbruk.
- Arbeide for at ytterligere vern på land og i sjø også tar hensyn til forvaltning og utnyttelse av naturressurser herunder fiske havbruk og landbruk.
- Forvalte utvalgte naturtyper, men på en slik måte at bolig – og næringsutvikling også kan være mulig.
- Forvalte forskrift om nydyrking på en måte som også ivaretar landbrukets behov for dyrkbart areal.
- Forvalte naturressursene og kulturlandskapet ved å fremme beiting og andre former for arealbruk.
- Anvende arealregnskap basert på KMD's veileder H-2555 (utarbeidet av Møre og Romsdal fylkeskommune for kommunene), for å kunne gjøre vurderinger rundt disponering av areal i kommuneplan. Vurdere arealnøytralitet. Sette konkrete mål i forhold til nedbygging og kompenserende tiltak.
- Gjennomføre planvask. Fastsette konkrete mål for antall boligreserver, fritidsboliger og næringsarealer.
- Arbeide for å hindre og fjerne uønskede arter – landområder og sjøområder.
- Legge til rette for økt bruk av lokale ressurser for selvberging.
- Ta vare på kulturminner og kulturlandskap og se dette i sammenheng med identitet, folkehelse, stedsutvikling og reiseliv.

Smøla vil fortsatt være vertskommune for produksjon og bruk av alternativ energi.

Derfor skal vi:

- Videreutvikle Smøla som vindkraftkommune.
- Ha fokus på tiltak som innebærer utvikling av nye bærekraftige energiprojekt.
- Arbeide for økt kraftproduksjon og kraftkapasitet på Smøla
- Arbeide for økt kraftkapasitet i Nordmørsregionen

Smøla vil ha mindre utslipp og forsøpling fra innbyggere og næringsliv.

Derfor skal vi:

- Fremme barn og unges respekt for, og deltagelse i arbeidet med å ivareta lokal og global natur og miljø.
- Redusere marint avfall og forsøpling på land gjennom holdningsarbeid samt tiltak rettet mot næringsliv og innbyggere.
- Være pådriver for strandrydding.
- Fremme bedre avløpsordninger for privatboliger.
- Oppfordre bedrifter til å arbeide for mindre utslipp og næringsrelatert avfall.
- Arbeide for mindre landbruksforurensning

Smøla vil ta vare på miljøet og bidra til redusert klimagassutslipp.

Derfor skal vi:

- Ha energi- og klima som et gjennomgående perspektiv i kommunal planlegging.
- Vektlegge klima i innkjøp og investeringer.
- Jobbe for framtidige effektive og miljøvennlig transportsystemer for vare- og produkttransport på sjø og på land. Arbeide for at mer transport flyttes fra vei til sjø.
- Stimulere til sykkel og gange som alternativ til privatbil på de korte reisene.
- Legge til rette for elektrisk lading av kjøretøy og fartøy.
- Økt fokus på klima i reguleringsplanarbeid
- Økt fokus på klimavennlige bygninger

3.2. Gode hverdagsliv - Sosial bærekraft

Et godt liv skapes sammen med familie og venner, i barnehage og skole, på arbeid og i aktive lokalmiljø. Smøla kommune vil være med å skape gode rammer rundt innbyggernes liv. Vi vil legge til rette for aktive lokalmiljø der innbyggerne tar en aktiv rolle i utvikling av kommunen og klarer seg best mulig gjennom hele livet.

Folkehelseperspektivet og universell utforming skal være gjennomgående i kommunal planlegging. CRDP – konvensjonen (FN sin konvensjon om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne) skal legges til grunn i politikktutforming og utøving av myndighet.

Gode hverdagsliv betyr å gi barn og unge et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen og etter hvert voksenlivet. Gode hverdagsliv for barn og voksne er for de fleste god helse, deltagelse i barnehage/skole, deltagelse i arbeidsliv og fritidsaktiviteter, overskudd til kulturopplevelser og frivillig arbeid. Gode hverdagsliv er også aktive pensjonister, og eldre som får «leve hele livet».

FNs bærekraftsmål har utrydde fattigdom og sult som mål, god helse og god utdanning, likestilling mellom kjønnene, ren energi for alle, mindre ulikhet, bærekraftige byer og bosetninger og fred og rettferdighet.

Smøla vil gi barn og unge et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen

Derfor skal vi:

- Fortsatt ha et desentralisert barnehagetilbud.
- Sikre barn og unge i skole og i barnehage kunnskap, kompetanse og verktøy for livsmestring i framtiden. Særsilt fokus på sosial læring og utvikling, kritisk tenking, livsmestring og psykisk helse. Sikre en god overgang fra grunnskolen til videregående skole.
- Ha en kulturskole som gir opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Kulturskolen skal være et lokalt ressurscenter og en samarbeidende aktør i grunnopplæringa og kulturlivet.
- Fremme biblioteket sin rolle som inkluderende, gratis og sosialt utjevnende tilbud/møteplass for innbyggerne uavhengig av inntekt og sosial status.
- Fremme barn og unges deltagelse i samfunnslivet – fokus på engasjement og ressurser, menneskeverd, identitet og kulturelt mangfold.
- Bidra til at alle barn og unge har mulighet for å delta på fritidsaktiviteter – jobbe for et godt busstilbud eventuelt andre transporttilbud.
- Sikre tidlig og tverrfaglig innsats for barn og unge med spesielle utfordringer og behov.
- Barn og unge sine interesser skal fremmes i plan – og byggesaker.

Smøla vil ha aktive innbyggere som klarer seg best mulig gjennom livet

Derfor skal vi:

- Tilrettelegge for at alle kan delta i arbeids- og samfunnslivet, kultur og idrett. Hindre utenforskap.
- Bidra til at aktiviteter og markeringer knyttet til ulike livssyn kan gjennomføres i kommunen.
- Legge til rette for omgivelser og aktiviteter som fremmer helse og forebygger sykdom.
- Fremme frivillighet og samarbeid mellom ulike aktører i Smøla: lag og organisasjoner, næringsliv, kommune og enkeltpersoner.
- Reduserer sosial ulikhet og forskjeller i levekår.
- Arbeide aktivt med rusforebygging, og for å sikre god psykisk helse for kommunens innbyggere.
- Bidra til at eldre kan mestre livet lenger og ha en trygg og aktiv alderdom
- Bidra til at eldre og innbyggere med sykdom og/eller funksjonsnedsettelse kan bo hjemme lengst mulig.
- Fullføre omsorgsboligprosjektet på Straumen.
- Ha bærekraftige velferdstjenester og god ressursstyring i omsorgstjenestene.
- Ha digitale løsninger som et førstevalg der dette kan brukes. Benytte helseteknologi og velferdsteknologi.

Smøla vil ha levende bygder som gir bolyst og et godt nærmiljø

Derfor skal vi:

- Videreutvikle og styrke Hopen som sentrumsområde – Smøla sentrum. Sentrumsområdet må være av en slik størrelse og utforming at området ivaretar både behovet for et kompakt sentrum med næringsliv, offentlige tjenester, kultur- og idrettstilbud og uterom for lek og aktivitet, men også tilgang på gode, egnede boligområder med tilgang på ulike boligformer og boligtyper. Prioritere fortetting i sentrum.
- Legge til rette for spredte bygdesenter - Råket/Dyrnes, Straumen, Veiholmen. For å ha bygdesenter er f.eks. regulerte, attraktive boligområder, dagligvarehandel, nærmiljøanlegg, nærhet til barnehage viktig.
- Videreutvikle Veiholmen både som attraktivt bosted og særegent turistmål
- Sikre trygge nærmiljø med gode møteplasser/treffsteder ute og inne.
- Legge til rette for nye anlegg innen kultur og idrett.

Smøla skal være en trygg og sikker kommune.

Derfor skal vi:

- Ha fokus på tverrfaglig forebyggende og holdningsskapende arbeid.
- Ha god beredskap innen politi, helse, brann og redning. Tilgjengelighet og nærhet er viktig.
- Ha oppdatert ROS-analyse og planverk innen beredskap. Sikre at slike planer er kjent for alle involverte.
- Smøla vil sikre innbyggere og næringsliv sikker vannforsyning. Ha flere drikkevannskilder, sikre kvantitet og vannkvalitet.
- Arbeide med trafiksikkerhet med innsatsområder jfr. trafiksikkerhetsplan.
- Utfordringer med tosidig bosetting eller utbygging skal løses i samarbeid innbyggere, aktuelle fagmiljø og regionale myndigheter.
- Sikre et godt nødnett
- Prioritere god digital sikkerhet i Smøla kommune.

3.3. Blå og grønn vekst - Økonomisk bærekraft

Blå og grønn vekst er utgangspunktet for at Smøla skal være en attraktiv, framtidsrettet og levedyktig kommune for innbyggere og næringsliv. Blå og grønn vekst handler om ressurser knyttet til havet og landarealet, men også om kunnskap, innovasjon, teknologi, service og opplevelser. Kommunikasjon og infrastruktur er en svært viktig forutsetning for vekst i en øykommune. Gode samferdselsløsninger er et virkemiddel for mange andre mål, men har så stor betydning i seg selv, slik at det bør prioriteres som et eget mål.

Kommunen må utnytte de muligheter som nye teknologiske løsninger gir. Digitalisering gir et potensiale innen mange områder.

FNs bærekraftsmål har anstendig arbeid og økonomisk vekst, innovasjon og infrastruktur, mindre ulike og bærekraftig produksjon og forbruk som mål for økonomisk bærekraft.

Smøla vil ha et mangfoldig næringsliv med god tilgang på arbeidsplasser

Derfor skal vi:

- Gjøre det attraktivt å etablere, drive og utvikle ulike typer næringsliv i kommunen.
- Legge til rette for utvikling av nye næringer, konsepter og satsninger. Tett kontakt med virkemiddelapparat, lokalt, regionalt og nasjonalt.
- Benytte fortrinnet natur, hav, klima og vær og vind gir i nærings- og kulturarbeid.
- Fortsatt være en betydelig vertskommune for havbruksnæringen.
- Legge til rette for industriell vindkraft
- Videreutvikle Smøla havn og industriområde (SHIP)
- Videreutvikle Edøya. Trafikalt knutepunkt, kulturhistorie og næring.
- Påvirke regionalt og sentralt for bedre økonomiske vilkår for næringslivet.

Smøla vil ha gode samferdselsløsninger

Derfor skal vi:

- Arbeide for bedre fylkesveier på Smøla og på Nordmøre
- Arbeide langsiktig for fergefri ytre kystvei, tunell mellom Smøla og Aure og tunell eventuelt broforbindelse mellom Aure og Kristiansund.
- Arbeide for stadig bedre fergeløsninger inntil fastlandsforbindelse er realisert, spesielt Edøya – Sandvika, men også øvrige samband på Nordmøre: åpningstid, kapasitet, billettpris etc.
- Arbeide for å videreutvikle gode samferdselsløsninger mellom Møre og Romsdal og Trøndelag: kystekspresen Kristiansund- Trondheim, nytt fergesamband Aure - Hitra og kryssing Halsafjorden.
- Påvirke regionalt og sentralt for bedre finansiering av fergedrift og vedlikehold av fylkesvei.
- Arbeide for bedre og/eller nye kollektivløsninger innad i kommunen. Jobbe for framtidsrettet alternativt busstilbud som dekker innbyggernes og tilreisendes behov.
- Arbeide langsiktig for omlegging av fylkesvei fra Smøla sentrum, Hopen til Hopshaug, utbedring av fylkesveien til Veiholmen samt omlegging av vei mellom Skinnstakkeholmen til Ytre Innveien.
- Arbeide for kommunalt selvstyre i arealsaker der det er mulig.

Smøla vil ha stabil og sikker leveranse av strøm og mobilnettløsninger

Derfor skal vi:

- Sikre tilstrekkelig tilgang på elektrisk kraft på Smøla ved å bidra til økt kraftproduksjon i kommunen og arbeide for bedre overføringskapasitet.
- Jobbe med framtidige løsninger for miljøvennlig og utslippsfri energiforsyning.
- Arbeide for bedre mobilnettløsninger for hele Smøla.

Smøla vil være en attraktiv bo- og tilflyttingskommune

Derfor skal vi:

- Ha tilgang til tomter og boliger i attraktive bomiljø.
- Arbeide aktivt for å minske fraflytting, tilrettelegge for generell økt tilflytting gjennom, framsnakking, omdømmearbeid, tilflytterprosjekt og annet.
- Være en del av en større bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Ha attraktive og varierte arbeidsplasser, også en større andel kompetansesarbeidsplasser.
- Tiltrekke oss nok og riktig kompetanse – både til det offentlige og private. Tilrettelegge for utdanning og videreutdanning.
- Ha særskilt fokus på ungdom: tilby helgestillinger og sommerjobb, læreplasser og jobb etter endt utdanning.
- Være aktive i rekrutteringsarbeid og bevare arbeidsplasser og ansatte på Smøla. Legge til rette for fjernarbeidsplasser.
- Ha gode fritidstilbud og arenaer for kultur og idrett. Bygge svømmehall på Smøla.
- Legge til rette for frivillighet og offensiv kultursatsing og fortsatt være kjent som kulturkommunen Smøla med Fru Guri som et kulturelt fyrtårn.
- Fortsatt ta imot flyktninger og vektlegge arbeidet med integrering og deltagelse.
- Ha god økonomisk styring. Driftsnivå skal tilpasses inntekter. Finansielle måltall skal være oppdaterte. Deler av inntektene utover skatt/ramme skal brukes til å bygge reserve for framtida (disposisjonsfond)

4. Samarbeid for å nå målene

Utfordringene vi står overfor er komplekse og sammensatte. For å håndtere dem må vi samarbeide både internt i organisasjonen og med aktører i samfunnet. Bærekraftsmål nr. 17 – samarbeid for å nå målene – er avgjørende for hvordan vi lykkes.

Smøla vil være en samskapingskommune, bygge samarbeidskultur mellom kommune, innbyggere og næringsliv. Samskaping innebærer at en utvikler og gjennomfører løsninger i samarbeid med innbyggere, frivillige organisasjoner og andre eksterne aktører. Grunntanken er at alle har noe å bidra med. Særsilt er barn og unges medvirkning viktig, og kommunen ønsker å bygge videre på det gode samarbeidet med ungdomsråd og barnerepresentant.

4.1 Samarbeid internt i kommuneorganisasjonen

a) Politisk organisering

Smøla kommunes politiske organisering skal legge til rette for gode demokratiske prosesser, politisk engasjement og effektiv politisk saksbehandling.

Kommunestyret skal før utgangen av valgperioden evaluere politisk organisering for neste valgperiode.

Et godt samarbeid mellom de folkevalgte og administrasjonen er viktig for å nå de målene kommuneorganisasjonen har.

b) Administrativ organisering – Smøla kommune og kommunale foretak

For å sikre og videreutvikle gode velferdstjenester og en bærekraftig samfunnsutvikling, må vi hele tiden lete etter nye og bedre måter å løse kommunens oppgaver på. Det må være en løpende vurdering av både organisasjonsstruktur og stillinger, og organisasjonen skal være fleksibel og endringsdyktig.

De tre viktigste verdiene som skal kjennetegne Smøla kommune som organisasjon og arbeidsgiver er inkluderende, åpen og løsningsdyktig (jfr. arbeidsgiverstrategi).

Et godt partssamarbeid der både arbeidsgiver, arbeidstakerorganisasjoner og vernetjeneste jobber sammen er viktig for å nå de målene kommuneorganisasjonen har.

4.2 Samarbeid med andre kommuner, regionale og statlige organ

a) Interkommunalt samarbeid

Smøla kommune skal fortsatt være egen kommune. Det er ikke grunnlag for å gjøre nye beslutninger knyttet til kommunereform i innværende valgperiode.

Smøla kommune er medlem i NIPR (Nordmøre interkommunale politiske råd) og deltar i flere interkommunale samarbeid. Som liten kommune er det viktig å være en del av et godt samarbeid i en større region, og innenfor noen fagområder er Smøla avhengig av samarbeid med andre kommuner for å levere tjenestene. Målet med disse samarbeidene er kostnadseffektivitet, større fagmiljø og kompetanse til å møte krav og forskrifter. Smøla ønsker å være aktiv i interkommunale samarbeid, og er gjerne vertskommune.

b) Regionalt samarbeid

Smøla er en av 27 kommuner i Møre og Romsdal. Smøla kommune har et godt samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, andre regionale myndigheter og øvrige kommuner i fylket. Nordmøre har en del felles større regionale utfordringer innen samferdsel, helse, kompetanse og kompetansearbeidsplasser. For å få gjennomført strategier og tiltak innen disse områdene er det

avgjørende at kommunene samarbeider. Campus Kristiansund og kulturhuset Normoria vil være viktige samarbeidsprosjekt i innværende valgperiode. Det er også viktig at kommunen har et godt samarbeid med Helseforetaket.

4.3 Samarbeid med sivilsamfunnet

For å nå målene satt i kommuneplanens samfunnsdel er det avgjørende at Smøla videreutvikler det gode samarbeidet som er mellom frivillige lag og organisasjoner, næringsliv og kommune. Alle har en viktig rolle i arbeidet med å utvikle Smøla i den retning vi ønsker. Aktuelle samarbeidsområder vil fortsatt være f.eks. omdømmebygging, næring og kultur, nærmiljøarbeid, velferdstjenester og beredskap. Samarbeid med frivilligheten er viktig for å mobilisere ressurser i nærmiljø og lokalsamfunn.

Brukermedvirkning er viktig i arbeidet med å utforme gode kommunale tjenester, og er et arbeid det må legges tilrette for.

5. Arealstrategi

Arealstrategien bygger opp under mål og strategier i samfunnsdelen og gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling i et langsiktig perspektiv. Den overordnede arealstrategien følges opp i kommuneplanens arealdel.

Formålet med arealstrategien er å lage en kobling mellom overordnede føringer og målsetninger, og de konkrete arealdisponeringene som gjøres i kommuneplanens arealdel.

Ta vare på Smøla – Miljømessig bærekraft

Derfor skal vi:

- Kombinere bruk, skjøtsel og vern i vedtatte verneområde – fiske, havbruk og landbruk.
- Arbeide for at ytterligere vern på land og i sjø også tar hensyn til forvaltning og utnyttelse av naturressurser herunder fiske havbruk og landbruk.
- Forvalte utvalgte naturtyper, men på en slik måte at bolig – og næringsutvikling også kan være mulig.
- Forvalte forskrift om nydyrking på en måte som også ivaretar landbrukets behov for dyrkbart areal.
- Forvalte naturressursene og kulturlandskapet ved å fremme beiting og andre former for arealbruk.
- Anvende arealregnskap utarbeid av Møre og Romsdal fylkeskommune for å kunne gjøre vurderinger rundt disponering av areal i kommuneplan. Vurdere arealnøytralitet. Sette konkrete mål i forhold til nedbygging og kompenserende tiltak.
- Gjennomføre planvask. Fastsette konkrete mål for antall boligreserver, fritidsboliger og næringsarealer.
- Arbeide for å hindre og fjerne uønskede arter – landområder og sjøområder.
- Videreutvikle Smøla som vindkraftkommune.
- Stimulere til sykkel og gange som alternativ til privatbil på de korte reisene.
- Legge til rette for elektrisk lading av kjøretøy og fartøy.

Gode hverdagsliv – Sosial bærekraft

Derfor skal vi:

- Fortsatt ha et desentralisert barnehage tilbud.

- Fullføre omsorgsboligprosjektet Straumen.
- Videreutvikle og styrke Hopen som sentrumsområde – Smøla sentrum. Sentrumsområdet må være av en slik størrelse og utforming at området ivaretar både behovet for et kompakt sentrum med næringsliv, offentlige tjenester, kultur- og idrettstilbud og uterom for lek og aktivitet, men også tilgang på gode boligområder med tilgang på ulike boligtomter og boligtyper. Prioritere fortetting i sentrum.
- Legge til rette for spredte bygdesenter - Råket/Dyrnes, Straumen, Veiholmen. For å ha bygdesenter er f.eks. regulerte attraktive boligområder, dagligvarehandel, nærmiljøanlegg, nærhet til barnehage viktig.
- Videreutvikle Veiholmen både som attraktivt bosted og særegent turistmål
- Sikre trygge nærmiljø med gode møteplasser/treffsteder ute og inne.
- Legge til rette for nye anlegg innen kultur og idrett.
- Smøla vil sikre innbyggere og næringsliv sikker vannforsyning. Ha flere drikkevannskilder, sikre kvantitet og vannkvalitet.
- Arbeide med trafiksikkerhet med innsatsområder jfr. trafiksikkerhetsplan.

Blå og grønn vekst – Økonomisk bærekraft

Derfor skal vi:

- Benytte fortrinnet natur, hav, klima og vær og vind gir i nærings- og kulturarbeid.
- Fortsatt være en betydelig vertskommune for havbruksnæringen.
- Legge til rette for industriell vindkraft
- Videreutvikle Smøla havn og industriområde (SHIP).
- Videreutvikle Edøya. Trafikalt knutepunkt, kulturhistorie og næring.
- Arbeide for bedre fylkesveier på Smøla.
- Arbeide langsiktig for fergefri ytre kystvei, tunell mellom Smøla og Aure og tunell eventuelt broforbindelse mellom Aure og Kristiansund.
- Sikre tilstrekkelig tilgang på elektrisk kraft på Smøla ved å bidra til økt kraftproduksjon i kommunen og arbeide for bedre overføringskapasitet.
- Jobbe med framtidige løsninger for miljøvennlig og utslippsfri energiforsyning.
- Arbeide langsiktig for omlegging av fylkesvei fra Smøla sentrum, Hopen til Hopshaug, utbedring av fylkesveien til Veiholmen samt omlegging av vei mellom Skinnstakholmen til Ytre Innveien.
- Arbeide for kommunalt selvstyre i arealsaker der det er mulig.

Samarbeid for å nå målene

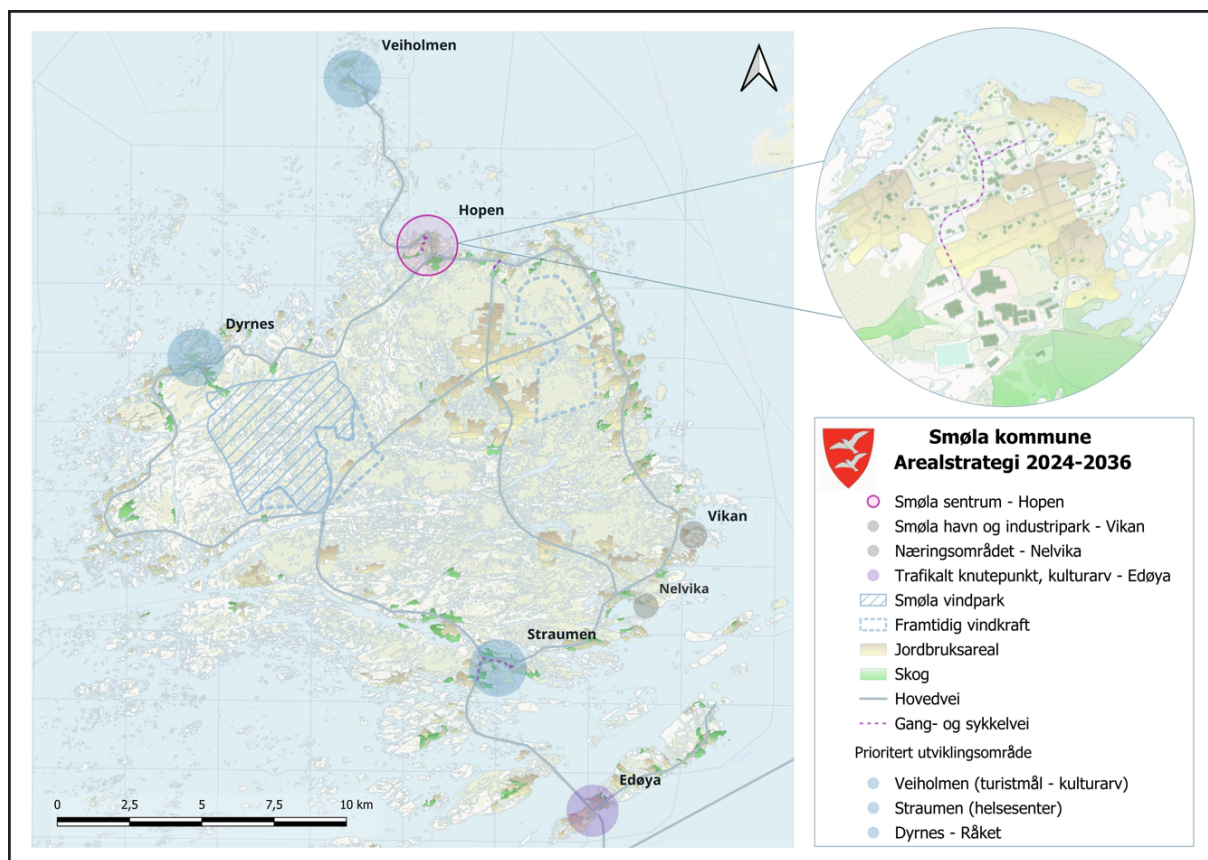
Plansamarbeidet på Nordmøre har prioritert følgende områder for samarbeid:

- Naturmangfold
- Naturnøytralitet
- Sjøområder
- Klimakonsekvenser
- Planvask
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Forslag til felles føringer for bærekraftig arealplanlegging innenfor disse områdene er vurdert i forhold til mål og strategier.

5.1 Arealstrategisk kart

Arealstrategien og arealstrategisk kart utfyller hverandre og må leses i sammenheng. Kartet er strategisk og overordnet, og gir derfor ingen juridiske bindinger eller virkning. Avgrensningene må ikke tolkes som absolutte, men angir en overordnet prinsipiell struktur.

Kartet viser bygdesentrene Veiholmen, Dyrnes/Råket, Straumen og sentrumsområdet på Hopen. Kartet viser også de viktigste transportårene i kommunen. Edøya er trafikkalt knutepunkt for ferge, hurtigbåt og buss. Edøya vil også være sted for tunnelinnslag i planlagte tunnel mellom Smøla og Aure (Fergefri ytre kystvei)

De langsiktige arealstrategiene er i størst mulig grad forsøkt tilpasset nasjonale og regionale målsettinger og forventninger til planleggingen. Hensyn i formålsparagrafen til plan- og bygningsloven er ivarettatt. Det vurderes at den samlede belastningen for de ulike miljø- og samfunnshensynene er akseptabel. Innspill er vurdert i forhold til kommunens arealstrategier. Planen bygger opp under samfunnsutviklingen med de plangrep og prioriteringer som er trukket opp under de utpekte innsatsområdene i kommuneplanens samfunnsdel.

Bruk av naturbaserte løsninger som verktøy for å hindre framtidige endringer er viktig i arealplanlegginga. Naturbaserte løsninger (NBL) er tiltak for å beskytte, bevare og restaurere, og på en bærekraftig måte bruke og forvalte, naturlige eller modifiserte økosystemer på land, i ferskvann, langs kysten og i havet, som på en effektiv og tilpasset måte håndterer sosiale, økonomiske og miljømessige utfordringer og samtidig er til beste for menneskers livskvalitet, økosystemtjenester, økosystemenes motstandsdyktighet og naturmangfoldet (Meld. St. 26 (2022–2023)).